

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

11 грудня 2018 р.

Київ

№ 719-р

Про визнання підтримки суб'єкта господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону

За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу, надісланого листами Чернівецької міської ради вх. № 75-ПДД 19.02.2018 та вх. № 173-ПДД 10.04.2018, розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 11.06.2018 № 03/102-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/7-18-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції.

(далі – Справа).

За результатами розгляду Справи встановлено, що підтримка суб'єктів господарювання, зазначена в повідомленні, не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи № 500-26.15/7-18-ДД про державну допомогу та подання з попередніми висновками від 30.11.2018 № 500-26.15/2-18-ДД/442-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) Листом від 08.02.2018 № 01/02-18/293 (вх. № 75-ПДД від 19.02.2018) Чернівецькою міською радою відповідно до пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення).
- (2) Антимонопольним комітетом України (далі – Комітет) листом від 05.03.2018 № 500-29/05-2698 залишено Повідомлення без руху та запитано додаткову інформацію. Листом від 05.04.2018 № 01/02-02/807 (вх. № 5-500/4276 від 10.04.2018 та № 173-ПДД від 10.04.2018) Чернівецькою міською радою надано додаткову інформацію до Повідомлення.
- (3) За результатами розгляду Повідомлення та додаткової інформації, надісланої листом Чернівецької міської ради від 05.04.2018 № 01/02-02/807 (вх. № 5-500/4276 від 10.04.2018 та № 173-ПДД від 10.04.2018), розпорядженням державного

уповноваженого від 11.06.2018 № 03/102 розпочато розгляд справи про державну допомогу № 500-26.15/7-18-ДД.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. НАДАВАЧ ПІДТРИМКИ

- (4) Чернівецька міська рада (Центральна площа, 1, м. Чернівці, 58002, ідентифікаційний код юридичної особи 36068147).

2.2. ОТРИМУВАЧ ПІДТРИМКИ

- (5) Суб'єкти господарювання.

2.3. МЕТА (ЦІЛЬ) ПІДТРИМКИ

- (6) Метою (ціллю) підтримки є:
(а) сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, рівень життя в яких є низьким або рівень безробіття є високим;
(б) сприяння окремим видам господарської діяльності.

2.4. ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- (7) Звільнення від сплати земельного податку підприємств, що належать територіальній громаді міста Чернівців та здійснюють діяльність із централізованого водопостачання та водовідведення; забезпечення належного зовнішнього освітлення; перевезення пасажирів електротранспортом; обслуговування повітряних суден; надання послуг з теплової енергії та гарячого водопостачання; функціонування спортивних споруд, забезпечення благоустрою парків, що перебувають у власності територіальної громади міста Чернівців; а також житлових ремонтно-експлуатаційних та інших підприємств, які забезпечують утримання будинків та прибудинкової території, що перебувають у власності територіальної громади міста Чернівців, відбулось з метою забезпечення функціонування життєзабезпечуючих підприємств та підприємств, які утримують житловий фонд комунальної власності, а також підприємств, які мають стратегічне значення для розвитку міста, недопущення погіршення їх фінансово-майнового стану та у зв'язку з недостатністю обігових коштів, у тому числі й на сплату земельного податку.

2.5. ФОРМА ПІДТРИМКИ

- (8) Зменшення ставок податків.
- (9) Відповідно до рішення Чернівецької міської ради від 25.06.2015 № 1635 «Про справляння в місті Чернівцях місцевих податків, зборів та акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів та відміну раніше прийнятих рішень» зі змінами та доповненнями, згідно з рішенням від 28.01.2016 № 80 та від 09.02.2017 № 581, були звільнені суб'єкти господарювання від сплати земельного податку.

2.6. ПІДСТАВА ДЛЯ НАДАННЯ ПІДТРИМКИ

- (10) Рішення Чернівецької міської ради:

- (а) від 25.06.2015 № 1635 «Про справляння в місті Чернівцях місцевих податків і зборів, акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів та відміну раніше прийнятих рішень»;
- (б) від 28.01.2016 № 80 «Про внесення змін до рішення міської ради VI скликання від 25.06.2015 «Про справляння в місті Чернівцях місцевих податків і зборів, акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів та відміну раніше прийнятих рішень»;
- (в) 09.02.2017 № 581 «Про внесення змін до рішення міської ради VI скликання від 25.06.2015 «Про справляння в місті Чернівцях місцевих податків і зборів, акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів та відміну раніше прийнятих рішень».

2.7. ТРИВАЛІСТЬ ПІДТРИМКИ

- (11) Термін дії не – обмежений.

3. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

- (12) Відповідно до статті 12 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) не дозволяється сільським, селищним, міським радам та радам об'єднаних територіальних громад встановлювати індивідуальні пільгові ставки місцевих податків та зборів для окремих юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців і фізичних осіб або звільняти їх від сплати таких податків та зборів.
- (13) Рішенням Чернівецької міської ради від 27.11.2014 № 1407 були надані пільги зі сплати земельного податку окремим підприємствам: міському комунальному підприємству «Чернівцітеплокомуненерго», комунальному підприємству «Чернівецьке тролейбусне управління», комунальному підприємству «Міжнародний аеропорт «Чернівці», підприємствам, що здійснюють утримання будинків та прибудинкової території, комунальному підприємству «Чернівціводоканал», комунальному спортивно-оздоровчому підприємству «Буковина», комунальному підприємству «Парк Жовтневий», комунальному підприємству «Центральний парк культури і відпочинку імені Т.Г. Шевченка».

4. РЕЗУЛЬТАТИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ ПРО ДЕРЖАВНУ ДОПОМОГУ

- (14) За результатами розгляду справи № 500-26.15/7-18-ДД встановлено наступне.

4.1. Міське комунальне підприємство «Чернівцітеплокомуненерго»

- (15) Статтею 1 Закону України «Про теплопостачання» визначено:
 - (а) виробництво теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з перетворенням енергетичних ресурсів будь-якого походження, у тому числі альтернативних джерел енергії, на теплову енергію за допомогою технічних засобів з метою її продажу на підставі договору;
 - (б) постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору;
 - (в) транспортування теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з передачею теплової енергії (теплоносія) за допомогою мереж на підставі договору.

- (16) Відповідно до статті 8 Закону України «Про тепlopостачання» державна підтримка у сфері тепlopостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік, а також коштів на проведення науково-дослідних робіт з удосконалення систем тепlopостачання та енергозбереження.
- (17) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій належить діяльність з транспортування теплової енергії.
- (18) Відповідно до статті 6 зазначеного Закону до суміжних ринків належать, зокрема:
- (а) виробництво теплової енергії (крім випадків, коли вона використовується виключно для внутрішньовиробничих потреб) в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва теплової енергії (ліцензійними умовами);
 - (б) постачання теплової енергії.
- (19) Відповідно до статті 15 Закону України «Про тепlopостачання» державне регулювання діяльності у сфері тепlopостачання провадиться у формі, зокрема, регулювання тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії з урахуванням змін цін на енергоносії та інших витрат.
- (20) Державне регулювання у сфері тепlopостачання здійснюється Кабінетом Міністрів України та Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.
- (21) Відповідно до статті 16 Закону України «Про тепlopостачання» до повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у сфері тепlopостачання належить встановлення тарифів на теплову енергію суб'єктам природних монополій у сфері тепlopостачання, ліцензування діяльності яких здійснюється Комісією.
- (22) Міське комунальне підприємство «Чернівцітеплокомуненерго» є комунальним унітарним підприємством, що створене відповідно до рішення Чернівецької міської ради від 26.02.2004 № 399.
- (23) Основним видом діяльності міського комунального підприємства «Чернівцітеплокомуненерго» є виробництво, постачання та транспортування теплової енергії споживачам.
- (24) Підприємство здійснює свою діяльність на підставі ліцензій на виробництво, постачання та транспортування, виданих на підставі рішення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 16.05.2017 № 656.
- (25) За інформацією головного управління Державної фіскальної служби у Чернівецькій області, на території міста Чернівців на обліку в контролюючому органі за видом діяльності - діяльність в сфері виробництва теплової енергії та постачання теплової енергії (код КВЕДу 2010 - 35.30) перебували такі суб'єкти господарювання: у 2016 році – міське комунальне підприємство «Чернівцітеплокомуненерго», приватне підприємство «Єврофасадбуд 2», товариство з обмеженою відповідальністю «Екопеллетс», товариство з обмеженою відповідальністю «Чернівецькі теплові

мережі», товариство з обмеженою відповідальністю «Берен Україна», товариство з обмеженою відповідальністю «Чернівці Енергосервіс»; у 2017 році – міське комунальне підприємство «Чернівцітеплокомуненерго», приватне підприємство «Єврофасадбуд 2», ТОВ «Екопеллетс», ТОВ «Чернівецькі теплові мережі», товариство з обмеженою відповідальністю «Берен Україна», товариство з обмеженою відповідальністю «Буковинські теплові системи», товариство з обмеженою відповідальністю «Букекотепло». Лист Головного управління державної фіскальної служби у Чернівецькій області від 04.09.2018 № 4700/9/24-13-54-02.

- (26) Всі вищенаведені суб'єкти господарювання впродовж 2016 – 2017 років, крім міського комунального підприємства «Чернівцітеплокомуненерго» не були платниками плати за землю до бюджету міста Чернівців.
- (27) Під час формуванні чинних тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії витрати на сплату податку на землю не були включені до структури витрат, оскільки підприємству відповідно до рішення Чернівецької міської ради була надана 100 % пільга зі сплати земельного податку.
- (28) Обсяг витрат, що покривається доходами від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у відсотковому співвідношенні за 2016 рік становив 94,6 %, за 2017 рік – 81,5 %.
- (29) Відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії». Обов'язки суб'єктів природних монополій суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.
- (30) Окремий облік доходів та витрат здійснюється відповідно до наказу від 03.01.2014 № 3 «Про організацію бухгалтерського обліку та облікової політики на підприємстві» (зі змінами).

4.2. Чернівецьке міське комунальне підприємство «Міськсвітло»

- (31) Відповідно до пункту 1.1 розділу I Статуту комунальне підприємство засноване на власності територіальної громади м. Чернівці та створене відповідно до рішення 9 сесії міської ради I скликання від 25.01.1992 № 253 з метою задоволення потреб у послугах з експлуатації та ремонту мереж зовнішнього освітлення вулиць, майданів, скверів та дворових територій.
- (32) Відповідно до статті 10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до повноважень сільських, селищних і міських рад та їх виконавчих органів у сфері благоустрою населених пунктів, зокрема, належить:
- (а) затвердження місцевих програм та заходів з благоустрою населених пунктів;
 - (б) затвердження правил благоустрою територій населених пунктів;
 - (в) створення в разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення спільно з іншими суб'єктами комунальної власності благоустрою населених пунктів, визначення повноважень цих органів (служб);
 - (г) забезпечення виконання місцевих програм та здійснення заходів з благоустрою населених пунктів.
- (33) Згідно зі статтею 30 Закону України «Про місцеве самоврядування України» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить організація благоустрою населених пунктів.

- (34) Згідно зі статтею 22 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» комплексним благоустроєм вважається проведення на визначеній території населеного пункту (мікрорайон, квартал, парк, бульвар, вулиця, провулок, узвіз тощо) комплексу робіт з улаштування (відновлення) покриття доріг і тротуарів, обладнання пристроями для безпеки руху, озеленення, забезпечення зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами, встановлення малих архітектурних форм, здійснення інших заходів, спрямованих на поліпшення інженерно-технічного і санітарного стану території, покращання її естетичного вигляду.
- (35) Статтею 15 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» визначено, що:
- (а) органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть утворювати підприємства для утримання об'єктів благоустрою державної та комунальної власності;
 - (б) підприємство та балансоутримувач забезпечують належне утримання і своєчасний ремонт об'єкта благоустрою власними силами або можуть на конкурсних засадах залучати для цього інші підприємства, установи та організації.
 - (в) орган державної влади або орган місцевого самоврядування за поданням підприємства чи балансоутримувача щорічно затверджує заходи з утримання та ремонту об'єкта благоустрою державної або комунальної власності на наступний рік та передбачає кошти на виконання цих заходів. Орган державної влади та орган місцевого самоврядування, підприємство та балансоутримувач несуть відповідальність за виконання затверджених заходів у повному обсязі.
- (36) Відповідно до частини третьої статті 20 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» фінансування місцевих програм з благоустрою населених пунктів проводиться за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.
- (37) МКП «Міськсвітло» не здійснює господарської діяльності за межами територіальної громади міста Чернівців.
- (38) Державна підтримка, що фінансується з міського бюджету (відшкодування вартості електроенергії, яка використовується для зовнішнього освітлення міста та інші), обліковується на окремому рахунку, відкритому в органах казначейства. Решта розрахунків проводиться через розрахунковий рахунок в АТ «Райффайзен Банк Аваль». Комерційна діяльність від надання інших платних послуг частково зменшує витрати з міського бюджету, що дає змогу більш ефективно працювати підприємству.

4.3. Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління»

- (39) Відповідно до Статуту комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» є підприємством, що засноване на власності територіальної громади міста Чернівців, представницьким органом якого є Чернівецька міська рада.
- (40) Основним видом діяльності комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» є регулярне перевезення пасажирів тролейбусами за визначеним розкладом на встановлених маршрутах, згідно з договором з міською радою.
- (41) Відповідно до договору «Про організацію надання транспортних послуг міським електричним транспортом» від 03.01.2017 комунальному підприємству «Чернівецьке тролейбусне управління» надано право на перевезення міським електричним транспортом на тролейбусних маршрутах міста Чернівців № № 1, 2, 3, 3-А, 4, 5, 6, 6-А.

- (42) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (43) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону, дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (44) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (45) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до розділу 10 Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (46) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- (47) витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
- (48) повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (49) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової

монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.

- (50) Статтею 14 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Договір ЄС) регламентовано, що Європейський Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень, повинні дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах, зокрема економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання.
- (51) Відповідно до статті 106 Договору ЄС підприємства, які здійснюють послуги загального економічного інтересу, підпорядковуються правилам конкуренції в таких межах, в яких застосування цих правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично, дорученого їм спеціального завдання.
- (52) Додатково, відповідно до рішення Європейського суду від 24.07.2003 № C-280/00 *Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, умовою застосування статті 87 (1) Договору про заснування Європейського Співтовариства є те, що державна допомога має впливати на торгівлю між державами-членами. Надання транспортних послуг на місцевому чи регіональному рівні не виключає цього критерію.
- (53) Проте державне фінансування, призначене для надання міських, замських чи регіональних транспортних послуг, не підпадає під дію цього положення, якщо таке фінансування розглядається як компенсація за послуги, що надаються суб'єктами-одержувачами для здійснення публічних обов'язків. Для застосування цього критерію мають бути виконані такі умови:
- (а) суб'єкт господарювання повинен виконувати зобов'язання з обслуговування населення, і ці зобов'язання чітко встановлені та визначені;
 - (б) параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
 - (в) компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального економічного інтересу;
 - (г) суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо така процедура не була дотримана, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.
- (54) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про міський електричний транспорт» основною формою транспортного обслуговування населення є перевезення трамваями і тролейбусами за маршрутами, а метрополітен, швидкісним трамваєм – за лініями відповідно до затверджених в установленому порядку транспортних схем міст (регіонів).
- (55) Згідно з частиною першою статті 7 Закону України «Про міський електричний транспорт» державна політика у сфері міського електричного транспорту проводиться на засадах:

- (а) доступності транспортних послуг для усіх верств населення;
 - (б) пріоритетності розвитку міського електричного транспорту у містах з підвищеним рівнем забруднення довкілля та курортних регіонах;
 - (в) створення сприятливих умов для виробництва вітчизняного рухомого складу та його удосконалення;
 - (г) беззбиткової роботи перевізників.
- (56) Згідно з частиною другою статті 14 Закону України «Про міський електричний транспорт» установа тарифів на проїзд у транспорті здійснюється з урахуванням необхідності забезпечення беззбиткової роботи перевізників та забезпечення захисту малозабезпечених громадян. У разі встановлення рівня тарифу, який не покриває витрат, пов'язаних з перевезенням пасажирів, втрати перевізника компенсуються уповноваженим органом, яким затверджуються тарифи, за рахунок коштів відповідних бюджетів.
- (57) Згідно зі статтею 93 Договору ЄС допомога суб'єктам господарювання визнається сумісною з положеннями Договору ЄС, якщо вона забезпечує потреби координації транспорту або якщо вона є відшкодуванням за виконання окремих зобов'язань, притаманних поняттю громадської послуги.
- (58) Пунктом 5 преамбули Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23.10.2007 про послуги громадського транспорту з перевезення пасажирів залізницею і автомобільними шляхами (далі – Регламент) встановлено, що компетентні органи держав-членів повинні бути здатними забезпечувати надання послуг громадського пасажирського транспорту, зокрема, шляхом застосування таких механізмів:
- (а) надання ексклюзивних прав на здійснення цих послуг підприємствам – надавачам публічних послуг;
 - (б) фінансової компенсації витрат підприємствам, що надають такі послуги;
 - (в) визначення загальних правил функціонування громадського транспорту, що застосовуються для всіх підприємств.
- (59) Пунктом 27 преамбули Регламенту передбачено, що компенсація, надана компетентними органами для покриття витрат, пов'язаних із виконанням зобов'язання надавати громадські послуги, повинна обчислюватися таким чином, щоб запобігти надмірній компенсації. У тих випадках, коли орган державної влади укладає контракт про надання громадських послуг без проведення конкурентних тендерних процедур, він повинен визначити чіткі правила для того, щоб розмір компенсації був адекватним з огляду на забезпечення бажаного рівня ефективності та якості послуг.
- (60) Пунктом 34 преамбули Регламенту передбачено, що компенсація витрат надавачам послуг громадського пасажирського транспорту має бути такою, щоб підприємства, відповідальні за надання громадських послуг, працювали на принципах та умовах, які дозволяють їм виконувати відповідні завдання. Така компенсація може визнаватися сумісною з правилами державної допомоги за певних умов. По-перше, вона має надаватися саме для забезпечення послуг, що становлять загальний інтерес. По-друге, для уникнення спотворення економічної конкуренції вона не може перевищувати суми, необхідної для покриття чистих витрат, понесених у зв'язку з наданням таких послуг, з урахуванням отриманого доходу та розумного прибутку.

- (61) Відповідно до статті 2 Регламенту громадський пасажирський транспорт – це послуги загального економічного інтересу у сфері пасажирського транспорту, що надаються громадянам на недискримінаційній та постійній основі.
- (62) Згідно зі статтею 2 Регламенту компенсація за надання громадських послуг означає будь-яку вигоду, в тому числі фінансову, надану безпосередньо або опосередковано компетентним органом влади за рахунок державних коштів протягом періоду виконання зобов'язань про надання громадських послуг або пов'язаних із періодом, в якому ці послуги надавалися.
- (63) Відповідно до статті 4 Регламенту договір про надання громадських послуг повинен містити:
- (а) чітко визначені зобов'язання щодо громадських послуг, які повинен виконувати суб'єкт господарювання, та відповідні географічні зони;
 - (б) параметри, на підставі яких розраховується компенсація та наявність будь-яких ексклюзивних прав;
 - (в) механізми визначення розподілу витрат, пов'язаних із наданням послуг. Витрати можуть включати, зокрема, витрати на персонал, енергію, витрати на інфраструктуру, технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів загального користування, рухомого складу.
- (64) Тривалість дії договору не повинна перевищувати 10 років для транспортних послуг, що здійснюються автобусами, та 15 років – для послуг пасажирського транспорту залізничними рейсами.
- (65) У разі потреби, з урахуванням умов зносу активів, тривалість договору про надання транспортних послуг може бути збільшена максимум на 50 відсотків, якщо підприємство закупає ці активи самостійно, які є значними щодо загальних активів, необхідних для здійснення виключно послуг пасажирського транспорту, що підпадають під дію договору. Якщо це обґрунтовано витратами, що впливають з певної географічної ситуації у найвіддаленіших регіонах, тривалість договору про надання транспортних послуг може бути збільшена максимум на 50 відсотків.
- (66) Відповідно до пункту 2 статті 5 Регламенту будь-який компетентний орган місцевого самоврядування, якщо це прямо не заборонено національним законодавством, може приймати рішення про самостійне надання послуг громадського пасажирського транспорту, а також може прямо укладати договори про надання громадських послуг із відокремленими підприємствами, щодо яких орган місцевого самоврядування здійснює такий же контроль, яким він володіє по відношенню до власних підрозділів. Якщо компетентний місцевий орган влади приймає відповідне рішення, у такому разі застосовується наступне:
- (а) при вирішенні, чи здійснює компетентний орган контроль над підприємством, беруться до уваги: ступінь представництва органа влади в керівних або наглядових органах, права власності, вплив та контроль над стратегічними рішеннями підприємства;
 - (б) підконтрольні органу влади підприємства, що надають послуги громадського пасажирського транспорту, не мають права брати участь в тендерних процедурах, предметом яких є надання послуг громадського пасажирського транспорту, організованих за межами території компетентного місцевого органу влади.

4.4. Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Чернівці»

- (67) Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Чернівці» з метою обслуговування авіаційних пасажирських та вантажних перевезень, забезпечення прийому, обслуговування та відправлення вітчизняних та іноземних повітряних суден всіх форм власності, експлуатації аеродрому, аеровокзалу, інших наземних споруд та аеродромного обладнання, а також одержання відповідного прибутку (доходу) в інтересах Чернівецької міської ради та підприємства, його трудового колективу.
- (68) Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери діяльності суб'єктів природних монополій, зокрема, належить надання спеціалізованих послуг в аеропортах відповідно до переліку, визначеного Кабінетом Міністрів України.
- (69) Постановою Кабінету Міністрів України від 14.07.2010 № 590 «Про затвердження переліку спеціалізованих послуг аеропортів» затверджено Перелік спеціалізованих послуг аеропортів, а саме:
- (а) забезпечення посадки, зльоту повітряного судна
 - (б) забезпечення авіаційної безпеки
 - (в) забезпечення приймання, зберігання, контролю за якістю та
 - (г) видачі авіаційного пального для заливу у паливозаправник або
 - (д) заправлення баків повітряного судна
 - (е) забезпечення наднормативної стоянки повітряного судна
 - (ж) забезпечення обслуговування пасажирів в аеровокзалах.
- (70) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (71) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (72) Відповідно до статті 264 Угоди сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (73) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства, уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.
- (74) Статтею 14 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Договір ЄС) регламентовано, що Європейський Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень, повинні дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах,

зокрема економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання.

(75) Відповідно до статті 106 Договору ЄС підприємства, які здійснюють послуги загального економічного інтересу, підпорядковуються правилам конкуренції в таких межах, в яких застосування цих правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично дорученого їм спеціального завдання.

(76) Додатково, відповідно до рішення Європейського суду від 24.07.2003 № 280/00 Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, умовою застосування статті 87(1) Договору про заснування Європейського Співтовариства є те, що державна допомога має впливати на торгівлю між державами-членами. Надання транспортних послуг на місцевому чи регіональному рівні не виключає цього критерію.

Для застосування цього критерію національний суд має переконатися, що виконані такі умови:

- суб'єкт господарювання повинен виконувати зобов'язання з обслуговування населення, і ці зобов'язання чітко встановлені та визначені;
- параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
- компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального економічного інтересу;
- суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо така процедура не була дотримана, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.

(77) Водночас з метою реалізації повноважень, передбачених частиною третьою статті 106 Договору ЄС, було прийнято рішення Комісії від 20.12.2011 (2012/21/ЄС) щодо застосування статті 106 (2) Договору про функціонування Європейського Союзу до державної допомоги у формі компенсації за суспільні послуги, що надається окремим підприємствам, на які покладено зобов'язання з надання послуг загального економічного інтересу (далі – Рішення 2012/21/ЄС).

(78) Відповідно до пункту (5) Преамбули Рішення 2012/21/ЄС, у випадку, якщо критерії, визначені в рішенні Європейського суду від 24.07.2003 № 280/00 Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, не дотримані та наявні умови, передбачені статтею 107 Договору ЄС, тоді компенсація за надання послуг загального економічного інтересу буде державною допомогою, яка підпадає під дію статей 93, 106, 107 та 108 Договору ЄС.

(79) Згідно зі статтею 2, це Рішення 2012/21/ЄС застосовується до державної допомоги у формі компенсації за надання послуг загального економічного значення, як це визначено статтею 106 (2) Договору ЄС, що підпадає під такий критерій: компенсація за надання послуг загального економічного значення, що стосується аеропортів і портів, в яких середньорічний пасажиропотік протягом двох фінансових років, що передують року покладення зобов'язань з надання послуги загального економічного

значення, не перевищує 200 тис. пасажирів для аеропортів, і 300 тис. пасажирів для портів.

- (80) Відповідно до статті 70 Повітряного кодексу України експлуатант аеропорту забезпечує прийняття та відправку повітряних суден, організацію наземного обслуговування повітряних суден, пасажирів, екіпажів, багажу, вантажу та пошти, повинен мати для цього аеродром, споруди, обладнання, техніку, персонал і може включати розташовані на його території об'єкти системи організації повітряного руху, метеорологічного обслуговування, вертолітні майданчики, під'їзні колії із смугами відведення, об'єкти соціальної сфери та інші спорудження і об'єкт.
- (81) У разі виконання міжнародних польотів в аеропорту повинні здійснюватися митний, прикордонний, санітарно-карантинний та інші види контролю, які передбачені законодавством України.
- (82) Експлуатант аеропорту несе відповідальність за організацію заходів щодо безпеки польотів, авіаційної безпеки, організацію наземного обслуговування, організацію і проведення пошукових, аварійно-рятувальних і протипожежних робіт у разі аварійних чи надзвичайних подій з повітряними суднами на території аеропорту та в районі аеродрому, ефективне надання послуг користувачам аеропорту.
- (83) Статтею 76 Повітряного кодексу України передбачено, що будівництво та реконструкція аеропортів є суспільною потребою.
- (84) Відповідно до статті 82 Повітряного кодексу України організація та проведення заходів аварійно-рятувального та протипожежного забезпечення польотів, пожежної безпеки, аварійно-рятувальних робіт на території аеропортів (аеродромів) та в районі відповідальності аеродромів за проведення пошукових та аварійно-рятувальних робіт покладаються на служби аварійно-рятувального та протипожежного забезпечення польотів підприємств цивільної авіації України. Служба аварійно-рятувального та протипожежного забезпечення польотів повинна знаходитися під адміністративним контролем управління аеропорту (аеродрому) цивільної авіації України, яке повинно забезпечити організацію, оснащеність, укомплектованість, навчання персоналу та виконання службою функцій за призначенням.
- (85) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» суб'єкт природної монополії – суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії.
- (86) Згідно з частиною другою статті 5 Закону України «Про природні монополії» Комітет веде зведений перелік суб'єктів природних монополій на підставі реєстрів суб'єктів природних монополій у сфері житлово-комунального господарства, що формуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, а в інших сферах, в яких діють суб'єкти природних монополій, – національними комісіями регулювання природних монополій у відповідній сфері або органами виконавчої влади, що здійснюють функції такого регулювання до створення зазначених комісій, і комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт Чернівці» включено до вищезазначеного переліку суб'єктів природних монополій у сфері спеціалізованих послуг транспортних терміналів, портів, аеропортів за переліком, який визначається Кабінетом Міністрів України.

(87) Постановою Кабінету Міністрів України від 14.07.2010 № 590 затверджено перелік спеціалізованих послуг аеропортів:

- забезпечення посадки, зльоту повітряного судна;
- забезпечення авіаційної безпеки;
- забезпечення приймання, зберігання, контролю за якістю та видачі авіаційного пального для зливу у паливозаправник або заправлення баків повітряного судна;
- забезпечення наднормової стоянки повітряного судна;
- забезпечення обслуговування пасажирів в аеровокзалах.

(88) Відповідно до пункту 199 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору ЄС (далі – Повідомлення Єврокомісії) державне фінансування інфраструктури включає усі форми надання державних ресурсів на будівництво, придбання або експлуатацію об'єкта інфраструктури.

(89) Відповідно до пункту 203 Повідомлення Єврокомісії правила державної допомоги не розповсюджуються на фінансування інфраструктури, яка не призначена для комерційного використання. Це стосується інфраструктури, яка, наприклад, використовується в звичайній діяльності держави, пов'язаній з виконанням публічних повноважень (військові об'єкти, будівлі диспетчерської служби в аеропортах, маяки та інше обладнання, що використовується для навігації, в тому числі річкової, захисту від повеней та раціонального водокористування в інтересах суспільства, охорони правопорядку та здійснення митного контролю) або інфраструктуру, яка не використовується для реалізації товарів чи послуг на ринку (наприклад, безкоштовні дороги загального безоплатного користування).

(90) Згідно з пунктом 214 Повідомлення Єврокомісії інфраструктура аеропортів включає різні типи інфраструктурних об'єктів. Державне фінансування інфраструктури, яка не призначена для надання комерційних авіаційних послуг користувачам, не підпадає під дію правил державної допомоги. Крім того, державне фінансування об'єктів інфраструктури, призначених для виконання державою публічних функцій та обов'язків, не підпадає під дію правил державної допомоги. Наприклад, керування повітряним рухом, рятувальна та пожежна діяльність, охорона правопорядку, митний контроль та інша діяльність, необхідна для захисту цивільної авіації від правопорушень або незаконного втручання, загалом відносяться до некомерційної діяльності.

(91) Параграфами 35, 36, 37 Повідомлення комісії щодо Керівних принципів державної допомоги аеропортам і авіакомпаніям (2014/С 99/03) (далі – Керівні принципи авіації) передбачено:

- діяльність, яка призначена для виконання державою своїх публічних функцій, не несе економічного характеру та загалом не підпадає під дію правил державної допомоги;
- державне фінансування, пов'язане з інфраструктурою та обладнанням, які необхідні для виконання таких заходів, як керування повітряним рухом, рятувальна та пожежна діяльність, охорона правопорядку, митний контроль та інша діяльність, необхідна для захисту цивільної авіації від правопорушень або незаконного втручання, загалом відносяться до некомерційної діяльності;
- державне фінансування такої діяльності не є державною допомогою, компенсація не має бути надмірною та не може використовуватися для фінансування інших заходів, будь-яка надмірна компенсація може стати державною допомогою;

- якщо аеропорт також займається економічною діяльністю, для запобігання перехресного субсидюванню між різними видами діяльності необхідний облік відокремлених витрат;
 - державне фінансування неекономічної діяльності не повинно призводити до невиправданої дискримінації між аеропортами.
- (92) Відповідно до параграфу 69 Керівних принципів авіації зазначено, що деякі послуги, які здійснюються в аеропорту, можуть розглядатися як послуги загального економічного інтересу. І для того, щоб ці послуги розглядалися як послуги загального економічного інтересу, вони повинні мати особливі характеристики порівняно із звичайною економічною діяльністю, а ціль послуги загального економічного інтересу для держави може мати відношення до розвитку не тільки певної економічної діяльності чи певної економічної зони.
- (93) Загальне управління аеропортом може розглядатися як послуги загального економічного інтересу, що й передбачено параграфом 72 Керівних принципів авіації. Однак послугою загального економічного інтересу це може бути тільки тоді, якщо територія, яку обслуговує відповідний аеропорт, є віддаленою. Коли проводиться така оцінка, під час аналізу має бути враховано використання альтернативних видів транспорту, зокрема швидкісні залізничні перевезення та морські перевезення.
- (94) Згідно з параграфом 75 Керівних принципів авіації державна допомога у вигляді компенсації за послуги загального економічного інтересу звільняється від обов'язку повідомлення про державну допомогу, передбаченого статтею 108 (3) Договору ЄС, якщо дотримані вимоги, викладені в Рішенні 2012/21/ЄС. До сфери дії Рішення 2012/21/ЄС належать надання компенсації аеропортам із середньорічним пасажиропотоком протягом двох фінансових років, що передують року покладення зобов'язань з надання послуги загального економічного значення, який не перевищує 200 000 пасажирів.
- (95) Згідно з пунктом 144 статті 2 Регламенту (ЄС) № 2017/1084 від 14.06.2017 щодо внесення змін до Регламенту (ЄС) № 651/2014 стосовно допомоги інфраструктурі портів і аеропортів (далі – Регламент) інфраструктура аеропорту – інфраструктура та обладнання для надання аеропортових послуг аеропортам, авіакомпаніям та різним постачальникам послуг, включаючи злітно-посадкові смуги, термінали, фартухи, рулежні ручки, централізовану інфраструктуру наземної обробки та будь-які інші об'єкти, які безпосередньо підтримують послуги аеропорту, за винятком інфраструктури та обладнання, насамперед невідоме для проведення неавіаційної діяльності.
- (96) Згідно з пунктом 1 статті 56а Регламенту інвестиційна допомога аеропорту є сумісною з внутрішнім ринком у розумінні статті 107 (3) Договору ЄС та звільняється від обов'язку повідомлення про державну допомогу відповідно до статті 108 (3) Договору ЄС за умови, що встановлені вимоги в пунктах 3 – 14 цієї статті та розділу 1 будуть виконані.
- (97) Пунктом 3 статті 56а Регламенту передбачено, що аеропорт повинен бути відкритим для всіх потенційних користувачів, у разі фізичного обмеження пропускної здатності розподіл здійснюється на основі відповідних, об'єктивних, прозорих та недискримінаційних критеріїв.

- (98) У пункті 4 статті 56а Регламенту зазначено, що допомога не надається для переміщення існуючих аеропортів або для створення нового пасажирського аеропорту, включаючи перетворення наявного аеродрому в пасажирський аеропорт.
- (99) Пункти 5 та 6 статті 56а Регламенту не застосовуються до аеропортів із середньорічним пасажиропотоком у кількості до 200 000 пасажирів протягом двох фінансових років, що передують року, в якому фактично надається допомога, якщо інвестиційна допомога, яка очікується, не призведе до збільшення середньорічного пасажиропотоку понад 200 000 пасажирів протягом двох фінансових років після надання допомоги. Інвестиційна допомога, надана таким аеропортам, повинна відповідати пункту 11 або пунктам 13 та 14 зазначеного Регламенту.
- (100) Відповідно до пункту 11 статті 56а Регламенту інвестиційна допомога не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні відповідних послуг, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку.
- (101) Отже, з урахуванням статті 264 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, положення Регламенту та додатково – рішення Європейського Суду від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг загального економічного інтересу, є сумісною, якщо:
- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);
 - параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
 - компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку. До витрат можуть бути віднесені, зокрема, фонд заробітної плати, вартість утримання та користування інфраструктурою, ремонт та обслуговування рухомого складу й обладнання, необхідного для функціонування інфраструктури послуг громадського транспорту, постійні витрати та вартість капіталу.
- (102) Основною сферою діяльності є послуги із забезпечення посадки-зльоту повітряних суден, забезпечення авіаційної безпеки, забезпечення наднормативної стоянки повітряних суден, забезпечення обслуговування пасажирів в аеровокзалі. Аеропорт є єдиним підприємством в місті Чернівцях та Чернівецькій області, який надає вищезазначені послуги.
- (103) Згідно зі Стратегією розвитку Чернівецької області до 2020 року КП «Міжнародний аеропорт «Чернівці» відіграє важливу роль у забезпеченні туристичної привабливості міста за рахунок сприяння збільшення потоку іноземних туристів на територію Північної Буковини.
- (104) Пасажиропотік за 2016 рік становив 10 977 осіб, а за 2017 рік – 48 211 осіб.
- (105) Земельний податок не включається в розрахунок калькуляції додаткових послуг з наземного забезпечення повітряних суден.

- (106) Кошти, вивільнені від сплати земельного податку у 2016 – 2017 роках, використано для забезпечення стабільної роботи аеропорту, здійснення ремонту штучної злітно-посадкової смуги, розвитку інфраструктури міста та збільшення пасажиропотоку Чернівецької області.
- (107) Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Чернівці» знаходиться на території міста Чернівців. Підприємство являє собою природну монополію на ринку додаткових послуг з наземного обслуговування повітряних суден в межах міста Чернівців.
- (108) Найближчі аеропорти містяться в інших областях України та в Румунії на такій відстані від комунального підприємства «Міжнародний аеропорт «Чернівці»: м. Івано-Франківськ – 137 км, м. Тернопіль – 171 км, м. Хмельницький – 187 км, м. Львів – 236 км, м. Сучава (з необхідністю проходження митного контролю) – 84 км, тому, наразі відсутні альтернативні способи швидкісного сполучення з аеропортами – конкурентами (здійснення перевезень пасажирів до цих міст можливе лише залізничним та автомобільним транспортом).
- (109) У відсотковому показнику про обсяг витрат, які покриваються власними надходженнями КП «Міжнародний аеропорт «Чернівці» від надання платних послуг, становив у 2016 році – 44,7 %, у 2017 році – 75,7 %.
- (110) Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Чернівці» листом від 04.09.2018 № 01-08/777 підтвердило, що не має можливості включати витрати зі сплати земельного податку до вартості послуг з аеропортового обслуговування повітряних суден і пасажирів (пов'язане із забезпеченням посадки-зльоту повітряних суден, обслуговування пасажирів в аеровокзалі, наднормативної стоянки повітряних суден, авіаційної безпеки), оскільки наказом Міністерства транспорту та зв'язку України № 433 від 14.04.2008 затверджено фіксовані ставки аеропортових зборів для Чернівецької області.
- (111) У вартість додаткових послуг з наземного забезпечення, які не затверджені зазначеним наказом, входять витрати на оплату праці, соціальні заходи та матеріальні витрати. Додаткові послуги з наземного забезпечення затверджені внутрішніми документами підприємства на основі розрахунків.
- (112) Земельний податок не включається в розрахунок вартості додаткових послуг з наземного забезпечення повітряних суден.
- (113) Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Чернівці» відповідно до частини першої статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі» є замовником, який здійснює діяльність в окремих сферах господарювання, а отже, обов'язково проводить публічні закупівлі, якщо вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 1 мільйон гривень, а робіт – 5 мільйонів гривень. У разі закупівлі товарів, робіт чи послуг на меншу вартість (від 30 тис. грн для послуг і товарів, 100 тис. грн для робіт), використовується процедура допорогових закупівель.
- (114) Фінансова допомога надається комунальному підприємству «Міжнародний аеропорт «Чернівці» на окремий рахунок в ГУДКУ у м. Чернівці, з якого здійснюється прямий розподіл видатків на надавачів послуг, що забезпечує належний розподіл доходів та витрат та унеможливує витрачання коштів на інші види господарської діяльності.

- (115) Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Чернівці» буде використовувати фінансову допомогу для покриття витрат на утримання аеродромного комплексу, у тому числі на поточний ремонт штучної злітно-посадкової смуги з метою збільшення пасажиропотоку та розвитку інфраструктури міста.

4.5. Підприємства, що здійснюють утримання будинків та прибудинкової території

- (116) Рішенням Виконавчого комітету Чернівецької міської ради від 12.03.2014 № 68/3 визначено виконавцями житлово-комунальних послуг у житловому фонді міста Чернівців підприємства та організації незалежно від форм їх власності та підпорядкування, предметом діяльності яких є надання відповідних житлово-комунальних послуг з утримання будинків, споруд і прибудинкових територій – комунальні житлові ремонтно-експлуатаційні підприємства, приватні підприємства, які виконують роботи з утримання житлових будинків, нежитлових будівель і прибудинкових територій комунальної власності, зокрема: КЖРЕП №4, КЖРЕП №5, КЖРЕП № 6, КЖРЕП № 9, КЖРЕП № 11, КЖРЕП № 14, КЖРЕП № 17, ПП «Житлосервіс», ТОВ «Торговий дім «Укрвтрресурс», ПП «Ремжитлосервіс», ПП «Санітарія», ПП «Регіон-Центр», ПП «Садгора- Сервіс».
- (117) У 2013 році відповідно до рішення Виконавчого комітету Чернівецької міської ради від 25.06.2013 року № 300/10 визнано переможцем конкурсу ТОВ «Торговий дім «Укрвтрресурс» та відповідно до рішення Виконавчого комітету Чернівецької міської ради від 26.02.2013 року № 85/3 визнано переможцем конкурсу ПП «Садгора-Сервіс». Цими рішеннями затверджені протоколи конкурсної комісії.
- (118) За інформацією департаменту житлово-комунального господарства міської ради зазначені підприємства і в 2016 та 2017 роках забезпечували утримання будинків та прибудинкової території, що перебувають у власності територіальної громади міста Чернівців.
- (119) Відповідно до пункту 6.1 рішення Чернівецької міської ради від 25.06.2015 № 1635, а саме в Положенні про плату за землю, передбачено звільнення від сплати земельного податку, зокрема: житлових ремонтно-експлуатаційних та інших підприємств, які забезпечують утримання будинків та прибудинкової території.
- (120) Крім того, ПП «Ремжитлосервіс», ПП «Санітарія», ПП «Регіон-Центр», ПП «Садгора-Сервіс», ПП «Житлосервіс» не користувалися наданою пільгою, оскільки були платниками єдиного податку, які відповідно до статті 297 Податкового кодексу України звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з окремих податків і зборів, у тому числі земельного податку. Тобто, пільга зі сплати земельного податку надана цим підприємствам на державному рівні.

4.6. Комунальне підприємство «Чернівціводоканал»

- (121) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні

іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

- (122) У той час як українське законодавство містить чітко визначене поняття «природна монополія», у первинному та вторинному законодавстві Європейського Союзу воно відсутнє. Натомість існує положення стосовно законної монополії, що означає наявність спеціальних та виключних прав, які держава може призначити підприємствам (як правило державним) з метою забезпечення виконання публічних обов'язків. Так, відповідно до статті 106 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, держава може зобов'язати певного суб'єкта господарювання бути оператором, що надає послуги загального економічного інтересу (далі – ПЗЕІ). У такому випадку суб'єкти господарювання, що надають ПЗЕІ, або ті, що мають характер прибуткової монополії, підпадають під дію правил конкуренції тією мірою, в якій це не перешкоджає виконанню дорученого їм спеціального завдання.
- (123) Законна монополія існує тоді, коли надання такої послуги на законодавчому рівні або регулюючими заходами покладено на ексклюзивного надавача, з явною заборонаю будь-яким іншим підприємствам надавати таку послугу (навіть не задовольняти можливий попит з боку певних груп покупців). Проте сам факт надання публічних послуг конкретним підприємством не означає, що таке підприємство користується законною монополією.
- (124) За загальним правилом надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови, встановлені пунктом 188 Повідомлення ЄС, а саме:
- (а) послуга має бути предметом законної монополії;
 - (б) законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає наявність ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
 - (в) відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
 - (г) якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидіювання має бути виключена. Для цього необхідно вести окремі розрахунки, належним чином розподіляти доходи і витрати та запобігати використанню державного фінансування некомерційної діяльності для перехресного субсидіювання комерційної діяльності.
- (125) Обов'язок запобігання фінансуванню комерційної діяльності унаслідок перехресного субсидіювання регламентовано міжнародними зобов'язаннями, передбаченими Угодою. Відповідно до статті 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою (тобто до 2022 року) мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання ПЗЕІ, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг в будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- (а) витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або всіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;

- (б) повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку – обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (126) Враховуючи те, що суб'єкт природної монополії може здійснювати й іншу комерційну діяльність, не пов'язану з виконанням функції у сфері природної монополії, мають бути окремі бухгалтерські рахунки для запобігання перехресному субсидюванню.
- (127) Відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.
- (128) Комунальне підприємство «Чернівціводоканал» створено на базі комунальної власності територіальної громади міста Чернівців.
- (129) Відповідно до ліцензії серії АЕ № 287986 комунальне підприємство «Чернівціводоканал» здійснює діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення в межах міста Чернівці.
- (130) За інформацією Чернівецької міської ради, всі без винятку земельні ділянки, які обліковуються на балансі комунального підприємства «Чернівціводоканал», задіяні безпосередньо у господарській діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення.
- (131) Отже, податкова пільга зі сплати земельного податку надається лише на відшкодування витрат, пов'язаних із наданням послуг централізованого водопостачання та водовідведення.
- (132) Крім того, сума земельного податку не включається підприємством до калькуляції виробничих витрат та не враховується в тарифі на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що у свою чергу не призводить до зростання вартості тарифу на суму отриманої податкової пільги.

4.7. Комунальне спортивно-оздоровче підприємство «Буковина»

- (133) Відповідно до статті 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів міських рад у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту належить створення умов для занять фізичної культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку.
- (134) Пунктом 6 статті 89 Бюджетного кодексу передбачено надання фінансової підтримки спортивним спорудам місцевого значення з видатків, що здійснюються з бюджетів міст обласного значення.
- (135) Крім того, відповідно до постанови Верховної Ради України від 19.10.2016 № 1695-VIII «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади», з метою забезпечення реалізації прав громадян на

заняття фізичною культурою і спортом, місцеві органи влади зобов'язані підтримувати розвиток сфери фізичної культури і спорту та збереження і зміцнення здоров'я населення як пріоритетні напрями діяльності громад.

- (136) Комунальне спортивно-оздоровче підприємство «Буковина» виконує функції щодо задоволення потреб населення у заняттях фізичною культурою і спортом, утримання та розвитку спортивної інфраструктури, забезпечення мешканців, спортсменів різних вікових груп, команд та спортсменів різних видів спорту, навчальних загальноосвітніх та вищих навчальних закладів місцем проведення відповідних занять та змагань.
- (137) Комунальне спортивно-оздоровче підприємство «Буковина» є єдиною установою в Чернівецькій області, яка утримує:
- (а) футбольний стадіон, який має відповідну акредитацію на проведення матчів за участю команд I та II ліги чемпіонату України з футболу місткістю на 12 000 глядачів;
 - (б) бігові доріжки довжиною 400 м, які відповідають вимогам для проведення змагань міського та обласного рівнів з легкої атлетики;
 - (в) басейн довжиною 50 м, що є олімпійським стандартом;
 - (г) спортивні майданчики з волейболу та пляжного волейболу.
- (138) Надана пільга зі сплати земельного податку комунальному спортивно - оздоровчому підприємству «Буковина» надає можливість забезпечувати на належному рівні функціонування спортивних споруд та розвиток фізичної культури та спорту в місті Чернівцях.

4.8. Комунальне підприємство «Парк Жовтневий»

- (139) Комунальне підприємство «Парк Жовтневий» обслуговує територію парку «Жовтневий» загальною площею 63,3 га, в т. ч. три озера загальною площею 6,1 га.
- (140) Майно комунального підприємства «Парк Жовтневий» належить до комунальної власності територіальної громади міста Чернівців і передано на баланс підприємства на праві господарського відання.
- (141) Парк є пам'яткою садово-паркового мистецтва.
- (142) Згідно зі Статутом основною метою діяльності комунального підприємства «Парк Жовтневий» є:
- (а) удосконалення організації вільного часу;
 - (б) задоволення культурних запитів різних груп населення;
 - (в) створення умов для поновлення фізичних і духовних сил населення;
 - (г) спілкування людей у сфері дозвілля;
 - (д) благоустрій та підтримання належного порядку на території парку.
- (143) На балансі комунального підприємства «Парк Жовтневий» відсутні атракціони та підприємницька діяльність з питань їх функціонування не здійснюється.
- (144) На території парку є спортивний майданчик, на якому розміщені тренажери для безкоштовного користування.
- (145) Вивільнені кошти, внаслідок отримання пільги зі сплати податку на землю, будуть спрямовані на підтримання належного санітарно-екологічного стану території парку, підвищення рівня благоустрою та утримання об'єктів зеленого господарства, на

виплату заробітної плати працівникам підприємства, сплату за комунальні послуги та спожиту електричну енергію.

4.9. Комунальне підприємство «Центральний парк культури і відпочинку імені Т.Г. Шевченка»

- (146) Комунальне підприємство «Центральний парк культури і відпочинку імені Т.Г. Шевченка» (далі – КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка) є природоохоронною зоною та обслуговує територію площею 16,8 га, з яких 10 га – зелені насадження.
- (147) Основною метою діяльності КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка є:
- (а) удосконалення організації вільного часу населення;
 - (б) створення умов для поновлення духовних і фізичних сил населення;
 - (в) розвитку художньої і технічної творчості;
 - (г) виховання екологічної культури;
 - (д) здійснення підприємницької в межах статутних видів діяльності.
- (148) За інформацією ГУ ДФС у Чернівецькій області, на території міста Чернівців на обліку в контролюючому органі за видом діяльності – діяльність у сфері функціонування атракціонів (код КВЕД 2010 - 93.21) перебували такі суб'єкти господарювання: у 2016 році – КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка, КП «Парк Жовтневий»; у 2017 році – КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка, КП «Парк Жовтневий», ТОВ «Сіті Тауер».
- (149) За інформацією КП «Парк Жовтневий», у підприємства відсутні атракціони.
- (150) Впродовж 2016 – 2017 років ТОВ «Парк Жовтневий», ТОВ «Сіті Тауер» не були платниками плати за землю до бюджету міста Чернівців.
- (151) Види комерційної діяльності КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка:
- (а) надання послуг атракціонів;
 - (б) надання приміщень літнього театру для проведення заходів та здійснення комерційної та некомерційної діяльності.
- (152) У відсотковому показнику обсяг витрат, який покривається власними надходженнями КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка від надання платних послуг, становить: за 2016 рік – 87,9 %; за 2017 рік – 89,3 %.
- (153) Для здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства відкрито рахунки в банках:
- (а) кошти на благоустрій парку (оплата праці працівників благоустрою, зовнішнє освітлення парку, вивезення сміття, покіс газонів, обрізка сухих та аварійних дерев, посадка дерев, кущів, квітів, ремонт алей та доріжок парку з міського бюджету надходять на рахунок, відкритий в управлінні Держказначейства;
 - (б) дохід від комерційної діяльності (послуги атракціонів, літнього театру та інші) надходять на рахунок відкритий в АТ «Банк «Південний».
- (154) Кошти, які виділяються з бюджету на благоустрій парку згідно з рішеннями Виконавчого комітету Чернівецької міської ради від 09.06.1995 № 431/13 «Про організацію прибирання й утримання Центрального парку культури і відпочинку ім. Т.Г. Шевченка» та від 17.02.1998 № 128/4 «Про утримання зеленого масиву Центрального парку культури і відпочинку ім. Т.Г. Шевченка», від 11.11.2003 № 886/23 «Про зарахування до Статутного фонду з подальшим його збільшенням та

передачу на баланс Центральному парку культури і відпочинку ім. Т.Г. Шевченка електричних мереж зовнішнього освітлення парку», не покривають повністю витрат, пов'язаних з утриманням території парку.

- (155) Підприємство використовує значні кошти від надання платних послуг на підтримання належного санітарного стану об'єктів благоустрою та догляд за зеленими насадженнями. У 2016 році на благоустрій парку виділено з бюджету - 1003,7 тис. грн, витрачено із власнозароблених коштів 1009,5 тис. грн; у 2017 році на благоустрій парку виділено з бюджету 987,8 тис. грн, витрачено з власнозароблених коштів 941,3 тис. грн.
- (156) Кошти, які надаються підприємству з міського бюджету, не є фінансовою підтримкою на комерційну діяльність, а спрямовані на покриття витрат, пов'язаних зі створенням сприятливих умов для масового відпочинку та оздоровлення на території парку.
- (157) У разі відсутності фінансування витрат на благоустрій території парку з бюджету, підприємство не буде в змозі утримувати належний санітарний стан об'єктів благоустрою, догляд зелених насаджень, створити сприятливі умови для масового відпочинку та оздоровлення на території парку.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

5.1. ОЗНАКИ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

- (158) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (159) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- (а) підтримка надається суб'єкту господарювання;
 - (б) державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
 - (в) підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
 - (г) підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (160) Відповідно до частини другої статті 1 Закону, терміни «суб'єкт господарювання», «товар», «економічна конкуренція (конкуренція)» вживаються у Законі у значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції».

5.2. ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

- (161) Згідно зі статтею 3 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» право громадян на участь у місцевому самоврядуванні забезпечується наступним:
- (а) громадяни України реалізують своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідних територіальних громад;

- (б) будь-які обмеження права громадян України на участь у місцевому самоврядуванні залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, терміну проживання на відповідній території, за мовними чи іншими ознаками забороняються.
- (162) Статтею 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що територіальна громада - жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр
- (163) Відповідно до пункту 24 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виключною компетенцією сільських, селищних, міських рад є встановлення місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України (далі – Кодекс).
- (164) Статтею 63 зазначеного Закону визначено, що доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом, джерел та закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів.
- (165) Відповідно до статті 8 Кодексу в Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори.
- (166) До загальнодержавних належать податки та збори, що встановлені Кодексом і є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених Кодексом.
- (167) До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених Кодексом, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.
- (168) Згідно зі статтею 10 Кодексу до місцевих податків належать:
- (а) податок на майно;
 - (б) єдиний податок.
- (169) До місцевих зборів належать:
- (а) збір за місця для паркування транспортних засобів;
 - (б) туристичний збір.
- (170) Установлення місцевих податків та зборів, не передбачених цим Кодексом, забороняється.
- (171) Зарахування місцевих податків та зборів до відповідних місцевих бюджетів здійснюється відповідно до Бюджетного кодексу України.
- (172) Відповідно до підпункту 12.3.7 пункту 12.3 статті 12 Кодексу **не дозволяється** сільським, селищним, міським радам та радам об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, **встановлювати індивідуальні пільгові ставки місцевих податків та зборів для окремих юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців і фізичних осіб або звільняти їх від сплати таких податків та зборів.**

- (173) Статтею 274 Кодексу визначено, що:
- (а) ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі не більше 3 відсотків від їх нормативної грошової оцінки, для земель загального користування - не більше 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки, а для сільськогосподарських угідь - не менше 0,3 відсотка та не більше 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки;
 - (б) ставка податку встановлюється у розмірі не більше 12 відсотків від їх нормативної грошової оцінки за земельні ділянки, які перебувають у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім державної та комунальної форми власності).
- (174) Відповідно до статті 284 Кодексу, зокрема, органи місцевого самоврядування встановлюють ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачується на відповідній території.
- (175) Відповідно до Повідомлення Європейської Комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС щодо фіксованих ставок податків для певних видів діяльності, встановлено наступне.
- (176) Застосування окремих положень, які не містять елементів дискреційного характеру, наприклад, щодо розрахунку податку на прибуток за фіксованою ставкою, може виправдовуватися характером та загальною концепцією системи оподаткування, якщо такі положення розроблені з урахуванням специфічних вимог бухгалтерського обліку або ролі земельних активів у певних галузях.
- (177) У таких випадках зазначені положення не мають вибіркового характеру за умови дотримання таких умов:
- (а) фіксовані ставки застосовуються з метою запобігання диспропорційному адміністративному навантаженню на деякі типи суб'єктів господарювання, з огляду на їхній розмір або сферу діяльності (наприклад, на компанії в галузі сільського господарства або рибництва);
 - (б) **встановлення фіксованих ставок для певних суб'єктів господарювання загалом не виражається у зменшенні податкового навантаження на таких суб'єктів порівняно з іншими суб'єктами господарювання та не надає переваг жодній категорії таких суб'єктів.**
- (178) У розумінні статті 107 (1) Договору перевагою вважається будь-яка економічна вигода, яка була б недоступною для суб'єкта господарювання за звичайних ринкових умов, тобто за відсутності втручання держави.
- (179) На захід державної допомоги поширюється стаття 107 (1) ДФЄС, якщо він сприяє «окремим суб'єктам господарювання або виробництву окремих товарів». Отже, не всі заходи, які сприяють суб'єктам господарювання, відповідають критеріям допомоги, а тільки ті, що вибірково надають переваги окремим суб'єктам господарювання або категоріям суб'єктів господарювання чи окремим галузям економіки.
- (180) Заходи загального застосування, що не надають переваг лише окремим суб'єктам господарювання або окремим товарам, не підпадають під дію статті 107 (1) ДФЄС.

(181) Матеріальна вибірковість заходу передбачає, що він поширюється лише окремих суб'єктів господарювання (їх груп) або окремих галузей економіки певної держави-члена.

6. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ В ЧАСТИНІ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ

6.1. Міське комунальне підприємство «Чернівцітеплокомуненерго»

(182) Відповідно до статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», однією з ознак державної допомоги є спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції допомогою, яка надається суб'єктові господарювання.

(183) Враховуючи, що міське комунальне підприємство «Чернівцітеплокомуненерго» є єдиним підприємством з виробництва, постачання та транспортування теплової енергії, що є платником податку на землю та також, що під час формування чинних тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії витрати на сплату податку на землю не були включені до структури витрат і, як наслідок, звільнення міського комунального підприємства «Чернівцітеплокомуненерго» від сплати податку на землю не спотворює і не може спотворювати економічну конкуренцію та надавати переваги для виробництва окремих видів товарів, а отже, **не є державною допомогою** відповідно до зазначеного Закону

6.2. Чернівецьке міське комунальне підприємство «Міськвітло»

(184) Відповідно до статті 1 Закону, однією з ознак державної допомоги є спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції допомогою, яка надається суб'єктові господарювання.

(185) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Ринок, у свою чергу є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

(186) Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

(187) Отже, для того, щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), допомога суб'єктові господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.

(188) Послуги Чернівецького міського комунального підприємства «Міськвітло», яке створене на підставі закону з метою реалізації самоврядних повноважень (функцій)

органів місцевого самоврядування з обслуговування мереж зовнішнього освітлення вулиць та засобів регулювання дорожнього руху, що є об'єктами загального користування, надаються населенню безкоштовно, не реалізуються на ринку, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції», та не беруть участі у господарському обороті.

- (189) Як наслідок, підтримка у формі звільнення Чернівецького міського комунального підприємства «Міськвітло» від сплати податку на землю, не спотворює і не може спотворювати економічну конкуренцію, а отже, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (190) Разом з тим слід зазначити, що:
- (а) державна підтримка Чернівецького міського комунального підприємства «Міськвітло» повинна спрямовуватися лише на покриття витрат, які пов'язані з обслуговуванням мереж зовнішнього освітлення вулиць та засобів регулювання дорожнього руху, і в жодному разі не повинна покривати витрати на здійснення підприємницької діяльності;
 - (б) використання коштів державної підтримки Чернівецьким міським комунальним підприємством «Міськвітло» на здійснення підприємницької діяльності може містити ознаки державної допомоги;
 - (в) Чернівецьке міське комунальне підприємство «Міськвітло» має забезпечити розподіл рахунків для обліку основного виду діяльності (обслуговування мереж зовнішнього освітлення вулиць та засобів регулювання дорожнього руху) та додаткового (підприємницької діяльності).

6.3. Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління»

- (191) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес.
- (192) На підставі вищенаведеного та інформації, наданої у Повідомленні, підтримка надається комунальному підприємству «Чернівецьке тролейбусне управління» за рахунок міського бюджету Чернівецької міської ради, тобто за рахунок місцевих ресурсів.
- (193) Зобов'язання комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» з обслуговування населення чітко встановлені та визначені Законом України «Про міський електричний транспорт», Статутом та Договором про організацію надання транспортних послуг міським електричним транспортом від 03.01.2017. Зокрема, підприємство зобов'язане здійснювати перевезення пасажирів тролейбусами навіть за умови економічної збитковості, оскільки встановлені державні тарифи на послуги з перевезення пасажирів міським електротранспортом не забезпечують необхідного рівня доходності, а отже, за нормальних ринкових умов такі послуги не могли б надаватися суто на комерційній основі без державної підтримки, яка полягає в компенсації різниці між отриманими доходами підприємства та актуальними витратами, пов'язаними з наданням послуг громадського пасажирського транспорту.
- (194) Відповідна правова база для обчислення компенсації витрат комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління», пов'язаних із наданням громадських послуг, передбачена частиною другою статті 14 Закону України «Про міський електричний транспорт», яка визначає, що у разі встановлення рівня тарифу, який не покриває витрат, пов'язаних з перевезенням пасажирів, втрати перевізника

компенсуються уповноваженим органом, яким затверджуються тарифи, за рахунок коштів відповідних бюджетів.

- (195) Відповідно до Статуту комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» суб'єкт господарювання засновано Чернівецькою міською радою з метою задоволення потреб населення міста щодо послуг з перевезення пасажирів міським електротранспортом.
- (196) Комунальне підприємство «Чернівецьке тролейбусне управління» не бере участі в інших тендерах на надання послуг з перевезення пасажирів, які проводяться за межами території компетентного місцевого органу влади, що відповідає нормам пункту 2 статті 5 Регламенту.
- (197) За інформацією Чернівецької міської ради, державна підтримка комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» використовуватиметься лише на витрати, пов'язані з наданням послуг електротранспортом.
- (198) У комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» відкриті окремі рахунки в Управлінні Держказначейства, на яких проводиться розподіл доходів та витрат згідно з цільовим призначенням відповідно до планів використання бюджетних коштів, що не дає можливості витрачання державних коштів на інші господарські потреби.
- (199) Отже, підтримка комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління» у формі звільнення зі сплати земельного податку, що надається на підставі пункту 284.1 статті 284 Кодексу, **не є державною допомогою** відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону.

6.4. Комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Чернівці»

- (200) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес.
- (201) На підставі наведеного та інформації, зазначеної в Повідомленні, підтримка надається комунальному підприємству «Міжнародний аеропорт «Чернівці» із місцевого бюджету, тобто за рахунок місцевих ресурсів.
- (202) З урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (що підтримується експертами проекту технічної допомоги Європейського Співтовариства «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги»), послуги, що стосуються діяльності аеропорту, зокрема, забезпечення посадки, зльоту повітряного судна; забезпечення авіаційної безпеки; забезпечення приймання, зберігання, контролю за якістю та видачі авіаційного пального для зливу у паливозаправник або заправлення баків повітряного судна; забезпечення наднормової стоянки повітряного судна; забезпечення обслуговування пасажирів в аеровокзалах, належать до послуг, що становлять загальний економічний інтерес.
- (203) Враховуючи зазначене, комунальне підприємство «Міжнародний аеропорт «Чернівці» є стратегічним, інфраструктурним об'єктом, який має соціально-економічне

значення, забезпечує місту інвестиційну привабливість та на сьогодні не має альтернативи у швидкісному сполученні з найближчими аеропортами, що і відповідає параграфу 72 Керівних принципів авіації.

- (204) Підсумовуючи викладене, підтримка у формі звільнення комунального підприємства «Міжнародний аеропорт «Чернівці» з метою оплати витрат на оплату праці, соціальні заходи та матеріальні витрати, які не включено до фіксованих ставок аеропортового збору за обслуговування повітряних суден і пасажирів у міжнародному аеропорту м. Чернівці відповідно до наказу Міністерства транспорту та зв'язку України від 14.04.2008 № 433 «Про встановлення аеропортових зборів за обслуговування повітряних суден і пасажирів в аеропортах України та внесення змін до наказу Мінтрансу від 06.07.99 № 1999», не є державною допомогою відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону.

6.5. Підприємства, що здійснюють утримання будинків та прибудинкової території

- (205) Відповідно до статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» однією з ознак державної допомоги є спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції допомогою, яка надається суб'єктові господарювання.
- (206) Враховуючи, що рішенням Чернівецької міської ради від 25.06.2018 № 1635 «Про справляння в місті Чернівцях місцевих податків, зборів та акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів та відміну раніше прийнятих рішень», зі змінами та доповненнями, згідно з рішеннями від 28.01.2016 № 80 та від 09.02.2017 № 581 звільняються від сплати земельного податку підприємства будь-якої форми власності, що утримують житловий фонд міста Чернівців, така державна підтримка не спотворює і не може спотворювати економічну конкуренцію та надавати переваги для виробництва окремих видів товарів, а отже, **не є державною допомогою** відповідно до зазначеного Закону.

6.6. Комунальне підприємство «Чернівціводоканал»

- (207) Комунальне підприємство «Чернівціводоканал» засноване на міській комунальній власності з метою забезпечення фізичних та юридичних осіб, розташованих на території міста Чернівців, послугами централізованого водопостачання та водовідведення, а також з метою забезпечення належного функціонування та технічного стану об'єктів водопроводу, каналізації та водопропривно-каналізаційних мереж, які перебувають на балансі Підприємства.
- (208) Комунальне підприємство «Чернівціводоканал» є суб'єктом природної монополії за № 184 зведеного Переліку суб'єктів природних монополій по Чернівецькій області.
- (209) Усі без винятку земельні ділянки, які обліковуються на балансі комунального підприємства «Чернівціводоканал», задіяні безпосередньо в господарській діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, а отже, податкова пільга зі сплати земельного податку надається лише на відшкодування витрат, пов'язаних із наданням послуг централізованого водопостачання та водовідведення.
- (210) Крім того, сума земельного податку не включається підприємством до калькуляції виробничих витрат та не враховується в тарифі на послуги з централізованого

водопостачання та водовідведення, що у свою чергу не призводить до зростання вартості тарифу на суму отриманої податкової пільги.

- (211) Фінансова підтримка на покриття видатків, які пов'язані з наданням платних послуг комунальному підприємству «Чернівціводоканал», не надається.
- (212) Згідно зі статтею 8 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» державна підтримка у сфері питної води та питного водопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік, для фінансування заходів у сфері будівництва і реконструкції систем питного водопостачання, водовідведення та очищення стічних вод, а також проведення науково-дослідних робіт із вдосконалення питного водопостачання та ресурсозбереження.
- (213) Відповідно до статті 6 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» до принципів державної політики належить, зокрема, гарантоване першочергове забезпечення питною водою населення для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб.
- (214) Сфера природної монополії передбачає відсутність конкуренції на відповідному ринку внаслідок технологічних особливостей виробництва. Однією з умов, за якої державна підтримка буде державною допомогою, – підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції. На ринку надання послуг з водопостачання та водовідведення в місті Чернівцях у комунального підприємства «Чернівціводоканал» відсутні конкуренти.
- (215) Отже, враховуючи викладене, державна підтримка у формі звільнення від сплати земельного податку з метою належного функціонування систем водопостачання та водовідведення комунального підприємства «Чернівціводоканал», яке надає послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» належить до сфери діяльності суб'єктів природних монополій, **не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».**

6.7. Комунальне спортивно-оздоровче підприємство «Буковина»

- (216) Відповідно до статті 1 Закону, однією з ознак державної допомоги є спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції допомогою, яка надається суб'єктові господарювання.
- (217) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Ринок у свою чергу є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (218) Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва,

спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

- (219) Отже, для того, щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), допомога суб'єктові господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.
- (220) Комунальне спортивно-оздоровче підприємство «Буковина» є єдиною установою в Чернівецькій області, яка утримує:
- (а) футбольний стадіон, який має відповідну акредитацію на проведення матчів за участю команд I та II ліги чемпіонату України з футболу місткістю на 12 000 глядачів;
 - (б) бігові доріжки довжиною 400 м, які відповідають вимогам для проведення змагань міського та обласного рівнів з легкої атлетики;
 - (в) басейн довжиною 50 м, що є олімпійським стандартом;
 - (г) спортивні майданчики з волейболу та пляжного волейболу.
- (221) Послуги комунального спортивно-оздоровчого підприємства «Буковина» із забезпечення належного функціонування спортивних споруд і розвитку фізичної культури та спорту в місті Чернівцях для задоволення потреб населення в заняттях фізичною культурою і спортом, надаються населенню безкоштовно, не реалізуються на ринку, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції» та не беруть участі у господарському обороті.
- (222) Як наслідок, підтримка у формі звільнення комунального спортивно - оздоровчого підприємства «Буковина» від сплати податку на землю, не спотворює і не може спотворювати економічну конкуренцію, а відтак, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (223) Разом з тим слід зазначити, що:
- (а) державна підтримка комунального спортивно-оздоровчого підприємства «Буковина» повинна спрямовуватися лише на покриття витрат, які пов'язані із забезпеченням належного функціонування спортивних споруд і розвитку фізичної культури та спорту в місті Чернівцях для задоволення потреб населення в заняттях фізичною культурою і спортом, і в жодному разі не повинна покривати витрати на здійснення підприємницької діяльності;
 - (б) використання коштів державної підтримки комунальним спортивно-оздоровчим підприємством «Буковина» на здійснення підприємницької діяльності може містити ознаки державної допомоги.

6.8. Комунальне підприємство «Парк Жовтневий»

- (224) Відповідно до статті 1 Закону, однією з ознак державної допомоги є спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції допомогою, яка надається суб'єктові господарювання.
- (225) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт

господарювання не може визначати умов обороту товарів на ринку. Ринок у свою чергу є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

- (226) Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (227) Отже, для того, щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), допомога суб'єктові господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.
- (228) Послуги комунального підприємства «Парк Жовтневий» із забезпеченням вдосконалення організації вільного часу; задоволення культурних запитів різних груп населення; створення умов для поновлення фізичних і духовних сил населення; спілкування людей у сфері дозвілля; благоустрій та підтримання належного порядку на території парку, надаються населенню безкоштовно, не реалізуються на ринку у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції» та не беруть участі у господарському обороті.
- (229) Як наслідок, підтримка у формі звільнення комунального підприємства «Парк Жовтневий» від сплати податку на землю не спотворює і не може спотворювати економічну конкуренцію, а отже, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (230) Разом з тим слід зазначити, що:
- (а) державна підтримка комунального підприємства «Парк Жовтневий» повинна спрямовуватися лише на покриття витрат, які пов'язані із забезпеченням вдосконалення організації вільного часу; задоволенням культурних запитів різних груп населення; створенням умов для поновлення фізичних і духовних сил населення; спілкування людей у сфері дозвілля; благоустроєм та підтриманням належного порядку на території парку, і в жодному разі не повинні покривати витрати на здійснення підприємницької діяльності;
 - (б) використання коштів державної підтримки комунальним підприємством «Парк Жовтневий» на здійснення підприємницької діяльності може містити ознаки державної допомоги.

6.9. Комунальне підприємство «Центральний парк культури і відпочинку імені Т.Г. Шевченка»

- (231) Відповідно до статті 1 Закону, однією з ознак державної допомоги є спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції допомогою, яка надається суб'єктові господарювання.
- (232) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт

господарювання не може визначати умов обороту товарів на ринку. Ринок у свою чергу є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

- (233) Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (234) Отже, для того, щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), допомога суб'єктові господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.
- (235) Послуги КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка зі створення сприятливих умов для масового відпочинку та оздоровлення, надаються населенню безкоштовно, не реалізуються на ринку, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції», та не беруть участі у господарському обороті.
- (236) Як наслідок, підтримка у формі звільнення КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка від сплати податку на землю не спотворює і не може спотворювати економічну конкуренцію, а отже, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (237) Разом з тим слід зазначити, що:
- (а) державна підтримка КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка повинна спрямовуватися лише на покриття витрат, які пов'язані зі створенням сприятливих умов для масового відпочинку та оздоровлення, і в жодному разі не повинна покривати витрати на здійснення підприємницької діяльності;
 - (б) використання коштів державної підтримки КП ЦПКіВ ім. Т.Г. Шевченка на здійснення підприємницької діяльності може містити ознаки державної допомоги.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 8 розділу VI Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 2016 року за № 686/28816, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що підтримка міського комунального підприємства «Чернівцітеплокомуненерго», комунального підприємства «Чернівецьке тролейбусне управління», комунального підприємства «Міжнародний аеропорт «Чернівці», підприємств, що здійснюють утримання будинків та прибудинкової території, комунального підприємства «Чернівціводоканал», комунального спортивно-оздоровчого підприємства «Буковина», комунального підприємства «Парк Жовтневий», комунального підприємства «Центральний парк культури і відпочинку імені Т.Г. Шевченка» у формі звільнення від сплати земельного податку відповідно до рішення Чернівецької міської ради від 25.06.2015 № 1635 «Про справляння в місті Чернівцях місцевих податків, зборів та

акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів та відміну раніше прийнятих рішень», зі змінами та доповненнями, згідно з рішеннями від 28.01.2016 № 80 та від 09.02.2017 № 581, не є державною допомогою відповідно Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Головуючий – перший заступник
Голови Комітету – державний
уповноважений

М. НІЖІНК